

Világnézet

Az emberiség törekszik a világ megismerésére, mert ez a létét védi, biztosítja, de ez csak akkor eredményes, ha az objektív valóságot kutatja és nem a képzelet útján jár.

Az idealista világnézet, állítás, magyarázat gyengesége, hibája a tudományos következetlenség, nem képes elszakadni a képzeletétől és az objektív valóságban maradni, makacsul ragaszkodik kitalált elképzeléséhez, még akkor is, ha a valóság rácsafol. Az idealista nem képes, nem akar következetesen az objektív valóságra alapozottan gondolkodni, nem támaszkodik következetesen a tudományos módszerre és világnézetre, gyakran éppen hogy nem. Az idealista állítás hibája, hogy a világról alkotott képe végeredményében, összességében nem az objektív igazság, mert a tudományos módszer ezt nem igazolja, így állításai, világnézete nem tudományos értékű.

A materialista világnézet, ha következetesen támaszkodik a tudományos módszerre és világnézetre, állításainak, magyarázatainak az objektív igazságnak és valóságnak kell megfelelnie, a képzelet és a spekuláció is ennek van alárendelve. Ennek legfejlettebb formája a dialektikus és történelmi materializmus, ami a marxista-leninista világnézet filozófiai alapja.

Csak a dialektikus materialista világnézet és a tudományos módszer alkalmas az objektív világ megismerésére, az idealizmus módszere, a képzelődés, a tudományos következetlenség erre alkalmatlan.

Világkép

A kialakult tudományos világkép a sok ismeretlen miatt nem tükrözheti tökéletesen az objektív valóságot, így szükségszerűen vannak hibás, hiányos, téves részei is. Az objektív világ megértése a történelem folyamán az idealizmus és a materializmus küzdelmével, a tudomány fejlődésének eredményeként közelített a valósághoz.

A világkép akkor hamis, téves, hibás, ha az állításai tudománytalanok, mert letér a következetesen objektív tudományos útról és eljut a képzelet által egy kitalált virtuális világba és kimozdíthatatlanul ott is marad. A hamis világképet az idealizmus képzeletvilága, az objektív világkép kialakítását azonban a materializmus motiválja. A materializmus szerint csak az anyag létezik, minden ami létezik az anyag. Amiről csak spekulálni, képzelődni lehet és végül is a párja az objektíven létező világban tudományos módszerrel nem igazolható, nem bizonyítható, nem észlelhető az nincs, ez az idealizmus világa.

A hamis állítás jellemzője, hogy magyarázatai, következtetései a végeredményében, összességében nem felelnek meg az objektív valóságnak, az objektív igazságnak, a tudományos módszer, a gyakorlat, a valóság nem igazolja. Bármely következtetés, spekuláció, hipotézis csak akkor az objektív igazság, ha a valóságban a tudományos módszerrel az objektív valóságban bizonyítható, addig azonban még csak a képzelet, a fantázia birodalmába tartozik, ami lehet igaz, de lehet hamis is, igaz voltát eldönteni azonban csak a tudományos módszerrel lehetséges.

Idealizmus és materializmus

Az idealizmus és a materializmus között az alapvető különbség az, hogy mennyire ragaszkodik az objektív valósághoz, az objektív igazsághoz. Még akkor is, ha nincs megfelelő objektív magyarázat, amit azonban így ismeretlennek kell elfogadni és csak a következetesen objektív tudományos módszerrel szabad vizsgálni. Erre azonban csak a **materializmus**, az anyagelvűség és a dialektikus gondolkodás a megfelelő.

Alapvetően ilyen a világ keletkezése. A tudományos tények azt bizonyítják, hogy az anyagot nem lehet teremteni és megsemmisíteni sem, ez a tudományos alapokon nyugvó **materializmus** állítása. Ezzel szemben az **idealizmus** abból indul ki, hogy ugyan mindennek oka van kivéve az isteni szellemvilág, az abszolút szellemnek, az anyag nélküli valaminek, stb., ami mindig is létezett és ez a valami hozta létre, teremtette az anyagi világot a semmiből, a világ létezésének ez az oka, a meghatározója.

Ez azonban lehetetlen, mert az ok okozat univerzális ezért az isten valami létének, a keletkezésének is oka kell hogy legyen. Így, ha az isten valami létezik, akkor az ok-ság miatt az isten valamit is létrehozta valami valamikor.

Azonban a tudomány szerint a semmiből nem lehet még a semmit sem létrehozni, sem az anyagi világot sem az isteni szellemvilág valamit.

Az isten valamit minden tudományos bizonyíték nélkül a mindentudó, mindenható tökéletes valaminek állítják, spekulálják, ezért ha létezik, akkor logikus, hogy a létrejöttéhez egy még szuperebb valami szükséges és így tovább, persze a semmiből ez sem lehetséges, ami a materializmus tudományos állítása.

Az, hogy az isten valami mindig is létezett bizonyítás nélküli, a tudományos bizonyítást nem igénylő spekuláció, a hitéhez azonban ez a tudománytalan állítás nélkülözhetetlen, elfogadásához pedig a hiszékenység elkerülhetetlen.

Az idealizmusnak nem a spekuláció, a képzelgés a hibája, hanem a tudományos következetlenség. A megfejtendő jelenségekre a magyarázat megalkotása az ismeretlen úton járva megmozgathatja a képzeletet, de ez nem biztos, hogy megegyezik az objektív valósággal, ennek kiderítésére csak a dialektikus materialista világnézetre tá-

maszkodó következetesen objektív tudományos módszer az alkalmas.

Az anyag mindörökké időben térben mozgásban változásban létező, rajta kívül más nincs, ez a következetesen objektív tudomány és tudományos világnézet, a dialektikus materializmus, a marxizmus-leninizmus állítása, csak erre vannak tudományos értékű megfigyelések magyarázatok.

Idealizmus

Ha a képzelet elrugaszkodik a valóságtól, lazul az objektivitáshoz való következetes ragaszkodás, akkor a magyarázat hamissá, torzzá válhat és ha azzá válik, akkor elvezet az **idealizmus** kitalált virtuális, csak a képzeletben, a valóságban nem létező, a tudományos módszerrel nem igazolható, nem bizonyítható, sőt a bizonyítást nem is igénylő, nem is tűrő világába, ami gyakran megtörténik a hétköznapi életben is.

A képzelet nagyon is fontos, mert sok az ismeretlen, amire nincs még megfelelő magyarázat, ezzel azonban körültekintően kell bánni, nem szabad az objektív tényektől túlságosan elrugaszkodni és a valóságban mindenképpen ellenőrizni kell az állításokat.

A **dialektikus materializmus** világnézetén alapuló tudomány erre törekszik, az **idealizmus** azonban végül is megmarad a képzelet világában, nem tud, nem akar az objektív valóságban maradni, így azonban a tudománytalan módszerrel alakul ki a hamis világnézete.

Az idealizmus lényege, hogy a megfigyelt jelenségekre, a világegyetem, az élővilág, az ember, a társadalom, a hétköznapi eseményekre, dolgokra alapvetően a képzelet, az óhaj, az érdek, gyakran a butaság által kitalált magyarázatot ad, aminek azonban nem kell feltétlenül következetesen megfelelnie az objektív valóságnak, nem kell a tudományos módszerrel bizonyítani ellenőrizni, elég a hit az elfogadásához. Ezért az idealista világnézet minden formája tudománytalan, végeredményében primitív, nem szolgálja az emberiség érdekeit.

Az idealizmus jellegzetessége az, hogy az állításainak a valóságban nem kell objektíven léteznie, működni, az objektív igazságnak megfelelnie, a képzelt, a kitalált, a spekulált állítást nem kell következetesen az objektív valóságnak megfelelően bizonyítani sem, elég a képzelet által a kitalált valamit a hiszékenységre, a tekintélyre támaszkodva valóságnak állítani, elfogadni.

Ehhez viszont elkerülhetetlenül szükséges a tudatlanságra, a tudománytalanságra, a butaságra, a következetlenségre, a vak hitre alapuló **hiszékenység**, a tekintély uralma. Az idealizmus káros, veszélyes az emberiségre.

Azonban az idealizmus alapvető, meghatározó világnézeti állításai általában nem a gonoszság, a tudatlanság szülöttei, hanem az ismeretlenség homályába vesző útkeresés tévelygései, ami ha nagyon nagy tudású, az emberiség kiemelkedő alakjainak munkái, akkor nehéz meghaladni.

A dialektikus és történelmi materializmus világnézetére támaszkodó tudomány átörésként érte el az objektív valóság megismerésére, az idealizmus képzeletvilága erre alkalmatlan, sőt káros, mert a valóság nem igazolja.

Az idealizmus jellegzetessége, hogy képzeletvilága alapvetően a hamis, az objektív valóságot nélkülöző útra tévedve jár.

Mivel azonban nagyon sok még az ismeretlen, így többé-kevésbé minden ember el-
tévedhet, ha a valóságban nem ellenőrzi vagy nem tudja, nem képes ellenőrizni az el-
képzeléseit, elméleteit.

Az igaz állítások az objektív valóságot tükrözik, aminek bizonyíthatónak, ellen-
őrizhetőnek kell lennie.

A nem bizonyítható, a nem bizonyított állítások a fantázia birodalmába tartoznak.

Az idealizmus jellegzetessége, hogy nem hajlandó, nem akarja, nem tudja felismer-
ni, elismerni, elfogadni az objektív valóságot úgy ahogy az van, nem hajlandó vagy
képtelen a következetesen objektív megismerés útján járni, a képzelt világnézetét
nem akarja a valósághoz következetesen igazítani, a nézetének ellenmondásait, hibáit
felismerni, elismerni, korrigálni, úgy ahogy az a következetesen objektív tudományos
módszer által megállapítható lenne.

Az idealizmus minden formája alapvetően megmarad a képzelt, az óhajtott világ
szintjén, még akkor is, ha a világnézetének, állításainak vannak valós értékes összet-
evői is.

Így azonban az idealizmus valójában a képzeletével magyarázza a valóságot, nél-
külözi, félremagyarázza az objektív tényeket, a képzeletéhez igazítva letér a tudomá-
nyos útról és egy kitalált virtuális világba jut.

A vallás a képzeletbeli szellemvilágban él. Mintha az valóban létezne, pedig csak
kitalálta, elképzelte állításait. Elhiszi a saját képzelgéseit, amit kitalált, képzelt, nem
bizonyított, azonban azt mégis valósnak fogadja el.

Materializmus

A következetesen objektív materializmus a tudományos módszer alapján megis-
mert, érzékelt, az objektív valóságból nyert ismeretekből, a tudományos következteté-
sekből, a tapasztalatokból alkotja meg a magyarázatait, a világképét, aminek azonban
mindenképpen meg kell egyeznie a valósággal, csak így lehet következetesen objek-
tív tudományos világnézet.

A tudományos világnézet alapvetően materialista, mely szerint csak az anyag léte-
zik, ami csak a természet törvényeinek engedelmeskedik, minden egyéb csak képzel-
gés, tudománytalan idealizmus. Minden ami bizonyíthatóan létezik az anyag, csak
anyag, minden egyéb spekuláció tudománytalan idealizmus, a képzeletvilág.

A természetfeletti, a szellemvilág és az isten, az abszolút szellem, stb. a képzelet
szülötte csupán, ami a következetesen objektív tudományos világnézetet elvető hiszé-
kenyek képzelet világában található csak meg, a valóságban nem, ezért ez nem az ob-
jektív valóság tükröződése a tudatban, ez nem a tudományos módszer eredménye.

A materializmus tudományos világnézete szerint a természetfeletti szellemvilágnak
a tudományos módszerrel vizsgálva az objektív valóságban nyoma sincs. A tudomány
a természetfeletti szellemvilágot, az istent és semmilyen a világ feletti szellem vala-
mit még nem fedeztet fel, nyoma sincs ilyeneknek.

A tudomány ismeretei szerint az anyag mindörökké létezik, nem teremthető és nem
semmisíthető meg. A tudomány szerint az objektíven létező világban az anyag megál-
líthatatlanul mindörökké mozgásban, változásban, az időben, a térben mindörökké lé-
tezik.

A természetben kialakult formák (kivételesen a gondolkodó anyag tevékenységének eredményei) a véletlen kölcsönhatásokban a materialista dialektika tudománya szerint a természet törvényeinek engedelmessé alakulnak ki, fejlődnek, változnak, minden egyéb csak képzelődés, bizonyítást nélkülöző tudománytalan idealizmus.

Jobboldali világnézet

A kapitalizmusban elkerülhetetlenül, szükségszerűen a **világnézet** jobboldal valósul meg, a felsőbbrendű és alsóbbrendűek világa. A társadalmi forma alapvetően és elkerülhetetlenül meghatározza a jobboldali vagy a baloldali világnézet formáját, lehetőségét. A kapitalizmusban a jobboldali, a kommunizmus/szocializmusban a baloldali világnézet az uralkodó, a meghatározó. A kapitalizmusban a felsőbbrendű kizsákmányolás, élőködés miatt alapvetően a **jobboldali világnézet**, a kommunizmusban azonban mivel osztály nélküli társadalom, ezért a valódi, a gazdasági-politikai-társadalmi egyenjogúságon alapuló demokráciára alapozottan a **baloldali világnézet** valósul meg. A szocializmusban nincsenek antagonisztikus osztályok, ezért a **világnézet** baloldal a jellemzője.

A kapitalizmus emberisége szélsőségesen megosztja kapitalista kizsákmányolókra és az őket kiszolgáló bérrabszolgákra, a felsőbbrendű és az alsóbbrendű emberekre, ez a **jobboldali világnézet** fő jellemzője. A kapitalizmus csak a **jobboldali világnézet** dominanciájával működik, mert a kapitalizmus bérrabszolgatartó beszélőszerszám társadalom, ezért a kapitalizmus minden változatában szükségszerűen a **világnézet** jobboldal valósul meg, a megosztottság felsőbbrendű élőködő kizsákmányolókra és az őket kiszolgáló bérrabszolgákra, ez a kapitalista modellben törvényszerű és elkerülhetetlen!

A **jobboldali világnézet**re alapvetően az idealizmus a jellemző, azonban a kapitalizmusban a fejlett termelőerők megkövetelik a materializmust és még a dialektikus gondolkodást is. Ettől válik a jobboldali világnézet nagyon zavarossá, mert az idealizmus, a vallás hamis tudománytalan és a materializmus tudományos világnézetének kotyvaléka.

Baloldali világnézet

A **baloldali világnézet** megvalósulása a **jobboldali világnézet** a felsőbbrendűség, az élőködés, a kapitalizmus, a megosztott világ meghaladása, ami történelmileg hosszán tartó folyamat, alapvetően a termelőeszközök, a tudomány, a tudományos világnézet, az erkölcs, a demokrácia, a civilizáció fejlődésére alapozottan, a társadalmi modellek változásán, fejlődésén keresztül valósul meg. A végcél az osztály nélküli társadalom a kommunizmus, a gondolkodó emberré válás. A kommunizmus/szocializmus a valódi, a gazdasági-politikai-társadalmi egyenjogúságon alapuló demokrácia és az emberi jogok megvalósítását a kollektívizmussal teszi lehetővé, megszünteti a társadalmi osztályokat és ezzel felszámolja a kizsákmányolókat és az őket kiszolgálókat megosztott világot. A baloldali világnézettel lehet csak a társadalmi haladás az emberré válás útján haladni.

A valódi demokrácia olyan politikai-gazdasági-társadalmi modellt igényel, ahol a **baloldali világnézet** működhet, megvalósulhat, ez a **kommunizmus**, amihez szükség szerint a népi demokrácián, majd a szocializmuson keresztül vezet az út.

A baloldali világnézetre alapvetően a materializmus a jellemző, ennek legfejlettebb formája a dialektikus és történelmi materializmus, a következetesen a marxizmus-leninizmus vezérfonalán járó kommunisták világnézete. A baloldali világnézet a tudományos világnézetre támaszkodik, ennek segítségével törekszik az osztály nélküli társadalom, a kommunizmus megvalósítására.

Reakciós világnézet

A feudalizmust felváltó kapitalizmus megalkotta az emberi és a demokratikus szabadságjogok dokumentumait, ezzel a társadalmi haladást szolgálta.

A társadalmi haladás a demokrácia, az emberi és a demokratikus szabadságjogok fejlődését jelenti. A kapitalizmus azonban bér-rabszolgatartó társadalmi forma, a dolgozó proletárok beszélőszerszámok, létük a kapitalista kizsákmányolást és élőködést szolgálja. Ezért a kapitalizmusban a demokrácia, az emberi és a demokratikus szabadságjogok csak a bér-rabszolgaság színvonalán valósulhatnak meg.

A fejlődésben túlhaladott kizsákmányoló társadalmi modellek, így a kapitalizmus is, szükségszerűen a reakció, a társadalmi haladás ellenes útra térnek. A túlfejlődött és már a hamis világnézetre támaszkodó kapitalista társadalmi modell egyre-másra katasztrófába kerül.

De a kapitalista hatalom urainak érdeke a modell megtartása, ennek védelmében szükségszerűen az idealizmushoz és szükség szerint az erőszakhoz fordul. Mert nincs más lehetősége, így azonban a következetesen objektív tudományos világnézet ellenségévé válik.

A kapitalizmus hamis úton járása azonban társadalmi világméretű katasztrófákat okoz, a társadalom rothad, a válságok, háborúk, népirtások gyakoriak, ami szenvedést hoz az emberiségnek.

A kapitalizmus a következetesen objektív tudományos világnézet és a társadalmi haladás ellensége lett, ami az emberiség számára még a tudományos módszert is károsan befolyásolja.

A reakcióssá váló kapitalista hatalomnak létérdeke a társadalmi modellt támogató hamis világnézetek és erkölcs. A tudomány fejlődését következetlenül és hamisan felhasználó idealizmus, a vallás erre kitűnően alkalmas.

A vallás azonban alapvetően primitív idealizmus, nagyon messze áll az objektív valóságtól, ezért a tudománytalan hiszékenységre támaszkodik.

A hanyatló kapitalizmus egyetlen valóban hatásos ellenfele a tudományos világnézetre támaszkodó kommunisták. Azonban ettől a kapitalista hívők úgy félnek, mint az ördögtől. Pedig a tudományos világnézetre, a kommunistákra inkább a „jó isten“ víziója a megfelelő.

Az emberiség számára a fennmaradásáért az egyetlen járható út a hanyatló kapitalizmus reakciós világnézete ellen a társadalmi haladást szolgáló marxizmus-leninizmus tudományos világnézete.

Materializmus tudományos világnézete

Csak az anyagi világ létezik, minden létező az anyag, más nincs.

Ez a materializmus lényege, az objektív világ megismerésének tudományos alapja. Az anyagon kívül a következetesen objektív tudomány és világnézet szerint más nem

létezik.

Erre alapozva csak az anyag spontán mozgásával, változásával, az egyszerűből az összetettbe, a bonyolultba fejlődésével jöhetett létre minden ami létezik. Így a gondolkodó anyagi forma, az ember is a földön (kivétel a gondolkodó anyag tudatos alkotásai).

A gondolkodó anyag, az ember, a gondolkodó állatból fejlődik a gondolkodó emberré. Az ember-állat gondolkodó működése egy „érzelmi számítógép“ alapján történik. A gondolati tevékenységének termékei, a művészeti alkotásai, stb. az anyag működésének eredményei. Az ember, a gondolkodó állat, az „érzelmi számítógép“ programja az evolúció terméke, célja az életben maradás biztosítása. Így a gondolkodás is anyagi természetű, hatása az anyagra célszerű tevékenység formájában materializálódik.

A világot következetesen objektíven csak a dialektikus materializmus tudományos világnézetére alapozott tudományos módszerrel lehet és csak ezzel érdemes vizsgálni. Ez a marxizmus-leninizmus tudományos világnézete. Valójában minden tudomány, a művészet, a gondolkodás ezen az alapon, a természet és dialektika törvényei szerint történik. A dialektika a természet törvénye.

Bármely tudományos, művészi, gondolati és gyakorlati eredmény csak a dialektikus materializmus alapján a természet törvényei szerint jöhet létre, még akkor is, ha erről a létrehozónak fogalma sincs, nem érti vagy éppen tagadja.

Az objektíven létező világ materiális természetű és csak a természet törvényei alapján változik fejlődik, fejlődhet az összetett, bonyolult formákba.

A marxizmus-leninizmus filozófiája

Osztálytársadalomban a filozófia mindig pártos. Amikor a filozófia kidolgozza az egész világra, az egész környező valóságra vonatkozó nézetek rendszerét, egyszersmind kifejezi és védi valamely osztály vagy társadalmi csoport érdekeit.

Az osztályok és a társadalmi csoportok a filozófiai nézetek révén értelmezik elméletileg helyzetüket a társadalomban viszonyukat a környező valósághoz, a benne zajló folyamatokhoz. A filozófia mint valamely osztály világnézetének az alapja formálja ezen osztály gondolkodás- és cselekvésmódját, szükségleteit és eszményeit.

A materializmus rendszerint a haladó osztályokkal függ össze, amelyeknek érdekük a történelmi haladás, az idealizmus viszont a reakciós osztályokkal, amelyek a fennálló állapotokat védik. A társadalom haladó rétegeinek érdekeit kifejező materializmus a tudományra támaszkodik, a tudomány adataival operál; ezzel szemben az idealizmus rendszerint a vallással függ össze, a vallás dogmáira támaszkodik, és a vallás szükségességét indokolja. ...

A marxista filozófia kialakulása a társadalom és a tudomány fejlődésének szükségszerű következménye. A marxizmus filozófiája a proletariátus érdekeit fejezi ki, ezért a társadalmi fejlődésnek abban a szakaszában jön létre, amikor a történelem porondján a munkások önálló társadalmi erőként lépnek fel, és harcolnak az életfeltételek megváltoztatásáért.

Filozófiai kislexikon

Materializmus: filozófiai irányzat, amely a filozófia alapkérdésében abból indult ki, hogy az anyag, a természeti-társadalmi objektív lét az objektív valóság az elsődleges, és a tudat, a gondolkodás az anyag által meghatározott. A materializmus ellentéte az idealizmus, amely a szellemet, az eszmét, a gondolkodást, a pszichikait, a szubjektívet tekinti elsődlegesnek.

LENIN MATERIALIZMUS ÉS EMPÍRIOKRITICIZMUS

Ha elismerjük, hogy a természetben objektív törvényszerűség uralkodik, s hogy a természet objektív törvényszerűsége megközelítő hűséggel visszatükröződik az ember fejében, akkor ez materializmus.

Salánki László, 2026.06.16. Maglód